

BELEIDSNOTITIE SOCIALE VEILIGHEID

Afdeling: onderwijs en kwaliteit
Siebrand Konst
Harry Lamers

Versie 3: definitief

Inhoudsopgave

1.	Vaststelling	3
2.	Inleiding.....	4
3.	Eisen Inspectie.....	4
4.	Regelgeving	5
5.	Overige eisen	5
6.	Aansprakelijkheid	5
7.	Klachtenregeling	7
8.	Wat kan een school doen tegen pesten?.....	7
9.	Seksuele intimidatie	7
10.	Geen wapens op school	8
11.	Hoe ziet een sociaal veilige school eruit?.....	8

I. Vaststelling

Het College van Bestuur van Stichting Flore

Gelet op de bepalingen van de Wet op het Primair Onderwijs

Gelet op de bepalingen in de CAO-PO

Gehoord hebbend de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad

Heeft, in haar vergadering van 8 mei 2007

Het voorgenomen besluit genomen de volgende beleidsnotitie Sociale Veiligheid voor Stichting Flore vast te stellen.

Stichting Flore
namens deze,

De heer A.J.M. Groot
Voorzitter College van Bestuur

instemming van de GMR ontvangen op *21. november 2007*
namens deze,

J. de Goede
interim voorzitter

ongewijzigd, definitief vastgesteld in de bestuursvergadering op *27. november 2007*

Stichting Flore
Namens deze,

De heer A.J.M. Groot
Voorzitter College van Bestuur

2. Inleiding

In de afgelopen jaren is steeds meer aandacht gekomen voor veiligheid op scholen. Het gaat dat niet alleen om het feit dat leerlingen, ouders en onderwijspersoneel veilig zijn op school, maar er zich ook veilig voelen. Daar horen bijvoorbeeld veilige speeltoestellen, goed onderhoud van het schoolgebouw en brandveiligheid bij. Leerlingen en leerkrachten weten wat ze moeten doen bij brand en de school oefent regelmatig het ontruimingsplan en vluchtwegen zijn vrij van obstakels. Maar het gaat ook om een school waar pesten en discriminatie worden voorkomen en verdraagzaamheid naar elkaar toe wordt bevorderd.

De stichting Flore zorgt er voor dat inspecties van de schoolgebouwen en de speeltoestellen jaarlijks plaatsvinden.

Op schoolniveau worden de voorschriften ten aanzien van veiligheid voor het gebouw (alarm, brandveiligheid e.d.) nageleefd.

3. Eisen Inspectie

In het toezichtskader van de inspectie is een aantal passages opgenomen die over veiligheid op scholen gaan. In de beoordeling van scholen hanteert de inspectie twee kwaliteitsaspecten.

De twee belangrijkste uitgangspunten zijn:

a. de leerlingen en het personeel voelen zich aantoonbaar veilig op school

In de toelichting geeft de inspectie het volgende aan. Personeel en leerlingen ervaren een gevoel van sociale en fysieke veiligheid in en op het schoolterrein. Er komen weinig bedreigingen, geweld en intimidaties voor en er gebeuren weinig ongelukken. Dit blijkt ondermeer uit de incidentenregistratie die de school hanteert. Personeel en leerlingen voelen zich ook veilig genoeg om kritische opmerkingen over de school te maken jegens de directie.

Omdat een gevoel van veiligheid/onveiligheid in relatie moet worden gebracht met het veiligheidsbeleid dat de school voert, is hiervoor een indicator opgenomen bij het onderdeel kwaliteitszorg.

Het kwaliteitsaspect 5 luidt als volgt:

Het pedagogisch handelen van de leraren leidt tot een fysiek en psychisch veilige en ondersteunende leeromgeving.

- **De leraren geven de leerlingen positieve persoonlijke aandacht.**
- **De leraren tonen in gedrag en taalgebruik voor alle leerlingen respect.**
- **De leraren zorgen ervoor dat leerlingen op een respectvolle manier met elkaar omgaan.**
- **De leraren bevorderen het zelfvertrouwen van de leerlingen.**
- **De leraren maken weloverwogen gebruik van complimenten en correcties.**

Het kwaliteitsaspect 9 luidt als volgt:

De sfeer op school is veilig en ondersteunend voor de leerlingen.

- **De leerlingen tonen zich betrokken bij de school.**
- **Het personeel toont zich betrokken bij de school.**
- **De ouders/verzorgers tonen zich betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.**
- **De leerlingen en het personeel tonen in gedrag en taal ook buiten de lessen respect voor elkaar.**
- **De leerlingen en het personeel voelen zich aantoonbaar veilig op school.**
- **De leerlingen, het personeel en de ouders/verzorgers ervaren dat de schoolleiding positief bijdraagt aan het schoolklimaat.**

b. de school waarborgt de sociale veiligheid voor leerlingen en personeel

In de toelichting geeft de inspectie het volgende aan. Van scholen wordt verwacht dat zij een actief beleid voeren op het gebied van de sociale veiligheid voor leerlingen en personeel. Indicatief daarvoor is in de eerste plaats dat de school op de hoogte is van de feitelijke situatie. Dit houdt in dat de school inzicht heeft in de beleving van de sociale veiligheid door leerlingen en personeel en incidenten die zich op het gebied van de sociale veiligheid voordoen. In de tweede plaats mag van de school worden verwacht dat zij aan preventie doet. Dit houdt in dat de school een uitgewerkt veiligheidsbeleid heeft, gericht op preventie van incidenten, dat zij gedragsregels handhaaft, dat zij in het onderwijsaanbod gericht aandacht besteedt aan aspecten van sociale veiligheid en dat zij op het gebied van sociale veiligheid structureel samenwerkt met relevante ketenpartners. In de derde plaats moet de school incidenten adequaat kunnen aanpakken. Dit houdt in dat zij een uitgewerkt veiligheidsbeleid heeft, gericht op het optreden na incidenten en dat zij zorgt op de korte en langere termijn voor begeleiding van slachtoffers van incidenten.

4. Regelgeving

Scholen hebben te maken met huisvestingseisen uit de volgende regelgeving:

- a. *de Arbo-wet.* De eisen daarin zijn onder andere gericht op een verantwoorde inrichting van het gebouw, omgang met gevaarlijke stoffen, brandveiligheid en algemene veiligheid.
- b. *het landelijk Bouwbesluit van het Ministerie van VROM.* Dit richt zich op regels voor nieuwbouw en verbouw, maar ook op bestaande gebouwen. Ook voor schoolgebouwen zijn er regels opgenomen.
- c. *De gemeentelijke bouwverordening.* De richtlijnen daarin verschillen per gemeente.

Het Ministerie van OCW vaardigt géén richtlijnen meer uit voor voorzieningen in schoolgebouwen. Het vroegere Bouwbesluit van OCW is vervallen in 1997, toen de gemeenten verantwoordelijk werden voor de huisvesting van primair en voortgezet onderwijs.

5. Overige eisen

Eisen aan speeltoestellen

Scholen die speeltoestellen beheren, moeten rekening houden met de wettelijke regeling 'Besluit veiligheid van attractie- en speeltoestellen'. Dat besluit stelt onder andere eisen aan het ontwerp, het fabricageproces en aan onderhoudswerkzaamheden.

Legionella

Controle op legionella met name bij de gymnastieklokalen gebeurt onder verantwoordelijkheid van de diverse gemeenten.

6. Aansprakelijkheid

Wanneer een leerling onder schooltijd een ongeval krijgt, is het afhankelijk van de omstandigheden waaronder het ongeluk gebeurde om te bepalen wie hier nu aansprakelijk voor gesteld kan worden. Als het ongeval op het terrein van de school gebeurt, kunnen verschillende partijen aansprakelijk zijn: De school, een leerkracht of een leerling. In het geval van aansprakelijkheid van de school of van een van de leerkrachten schakelt het college van bestuur van de stichting Flore de adviseur van de KBO in om het ongeval met verzekeringsmaatschappijen af te handelen.

De grootste verantwoordelijkheid op het gebied van veiligheid van leerlingen ligt bij de school zelf. Deze verantwoordelijkheid houdt in dat de school zich aan een aantal regels en wetten houdt op het gebied van veiligheid. Een belangrijke wet op het gebied van veiligheid is de Arbowet en het daaruit volgende Arbobesluit. Als de school de wet overtreedt, en dit heeft een ongeluk tot gevolg, dan kan de school hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

De individuele leerkracht

De leerkracht werkt mee aan het veiligheidsbeleid van de school, ondermeer door het opvolgen van bepaalde veiligheidsinstructies. Als een leerkracht hiervan afwijkt en er gebeurt toch een ongeluk, dan bestaat de kans dat de leerkracht hiervoor persoonlijk aansprakelijk wordt gesteld.

De leerling

Leerlingen hebben de plicht actief mee te werken aan het realiseren van een veilige school, bv. wat betreft het opvolgen van bepaalde veiligheidsinstructies. Als een leerling het veiligheidsbeleid frustreert (bv. het moedwillig gevaarlijk omgaan met gymtoestellen), en er gebeurt daardoor een ongeluk, dan kan de leerling hiervoor aansprakelijk worden gesteld. Overigens kan de leerling NIET worden vervolgd voor overtreding van de Arbowet.

Wanneer een leerling onder schooltijd buiten het schoolterrein een ongeval krijgt, is het afhankelijk van de omstandigheden waaronder het ongeluk gebeurde, wie er aansprakelijk kan worden gesteld. In principe is de schoolleiding wel verantwoordelijk voor de veiligheid van de leerling, als deze zich onder schooltijd buiten het schoolterrein bevindt. Ouders mogen ervan uitgaan dat hun kind doorlopend onder toezicht staat van de school. Denk bijvoorbeeld aan situaties waarin een leerling er op uit wordt gestuurd voor een boodschap, of even terug naar huis gaat omdat hij iets vergeten heeft. Het is in deze gevallen verstandig om als school eerst contact op te nemen met de ouders en toestemming te vragen voordat de leerling alleen boodschappen gaat doen of even zijn spullen gaat halen.

Voor sommige ongevallen is niemand aansprakelijk. Het is namelijk niet altijd mogelijk om voor elk ongeval een schuldige aan te wijzen.

Hoe jonger een leerling, hoe kleiner de kans dat de rechter het kind zelf aansprakelijk zal stellen voor onrechtmatig handelen. Bij kinderen tot 14 jaar is de ouder of voogd automatisch aansprakelijk, nooit het kind zelf.

7. Klachtenregeling

Sinds 1 augustus 1998 is op elke school voor PO een klachtenregeling verplicht. Deze garandeert een zorgvuldige behandeling van klachten. Zowel leerlingen en hun ouders als personeelsleden kunnen een klacht indienen bij de klachtencommissie, onder andere over gedragingen van het personeel. De stichting Flore heeft een klachtenregeling met daarin ook de mogelijkheid om de klachtencommissie in te schakelen. Deze regelingen blijven van kracht tot een nieuwe klachtenregeling voor de stichting Flore is vastgesteld. Als de klachtencommissie na onderzoek de klacht gegrond verklaart, dan volgt rapportage en advies naar het college van bestuur. Het college van bestuur neemt vervolgens maatregelen.

Scholen zijn verplicht om over de klachtenregeling informatie op te nemen in de schoolgids (zodat alle belanghebbenden op de hoogte zijn).

8. Wat kan een school doen tegen pesten?

Scholen geven aan op welke wijze leerlingen met elkaar en anderen dienen om te gaan. Belangrijk daarbij is dat de school in de preventieve sfeer handelt. Uitgangspunt daarbij is dat op een veilige school leerlingen niet pesten. Als het toch gebeurt dient de school tegen het gedrag naar leerlingen en ouders/verzorgers iets te doen. De school geeft in het beleid aan hoe hiermee op schoolniveau wordt omgegaan.

9. Seksuele intimidatie

Op 28 juli 1999 is de wetwijziging bestrijding van seksueel misbruik en seksuele intimidatie in het onderwijs in werking getreden. Deze wetgeving geldt voor de onderwijssectoren PO, VO en BVE. De wet bevat een aangifteplicht voor het bevoegd gezag (schoolbestuur) en een meldplicht voor het personeel bij een zedenmisdrijf. Het gaat in de wet om strafbare vormen van seksuele intimidatie en seksueel misbruik: zedenmisdrijven, zoals ontucht, aanranding en verkrachting, gepleegd door een medewerker van de onderwijsinstelling jegens een minderjarige leerling.

Schoolbesturen die vermoeden dat er sprake is van een geval van ontucht met een minderjarige leerling door een personeelslid, moeten contact opnemen met een vertrouwensinspecteur. Als uit overleg met de vertrouwensinspecteur blijkt dat het een redelijk vermoeden betreft moet het schoolbestuur aangifte doen bij Justitie. Voorafgaand aan de aangifte, moet de school aan de ouders van desbetreffende leerling en aan de (mogelijke) dader melden dat tot aangifte wordt overgegaan. Om de drempel om een vertrouwensinspecteur in te schakelen zo laag mogelijk te houden, heeft deze zelf geen aangifteplicht.

Het personeelslid dat weet heeft van een seksueel misdrijf heeft een meldingsplicht richting schoolbestuur.

(De brochure Seksueel misbruik en seksuele intimidatie in het onderwijs: Meldplicht en aangifteplicht, licht de wetgeving verder toe)

De school geeft aan op welke wijze seksuele intimidatie wordt voorkomen en bestreden. Belangrijk hierbij is om aan te geven op welke wijze leerlingen en personeel met elkaar om gaan op school.

10. Geen wapens op school

Onderdeel van de veilige school is dat leerlingen geen wapens (bijv. messen) op school hebben. De school ziet er op toe dat leerlingen geen wapens bij zich hebben. Er is momenteel nog geen aanleiding om speciale wapencontroles door de politie te laten uitvoeren. Leerlingen die betrapt worden, worden gestraft. Eventueel kan de politie worden ingeschakeld, die beoordeelt of er strafvervolgning moet worden ingezet.

11. Hoe ziet een sociaal veilige school eruit?

In publicaties van het ministerie worden uitspraken gedaan over hoe een sociale veilige school er uit ziet.

Voor een deel is deze omschrijving van toepassing op het voortgezet onderwijs. Om de eigen school aan dit beeld te kunnen spiegelen is deze omschrijving hier opgenomen.

Op een veilige school voelen leerlingen zich thuis. Ze komen graag naar school en voelen zich serieus genomen door de leraren. Leerlingen op een sociaal veilige school pesten niet, en dragen vanzelfsprekend geen wapens bij zich. De school tolereert geen discriminatie en seksuele intimidatie. De school heeft een vertrouwenspersoon en er is een klachtenregeling. Daarnaast besluiten veel scholen om een pestprotocol op te stellen. Ook werken scholen vaak samen met politie, justitie en jeugdzorg. De school gaat bestaand sociaal onveilig gedrag tegen, maar voorkomt dat gedrag ook door een actieve, positieve stimulering van sociaal gedrag. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het invoeren van gedragsregels waar leerlingen, ouders, schoolleiders en leraren het over eens zijn geworden, en aan onderwijs dat is afgestemd op de wensen en mogelijkheden van individuele leerlingen. Hierdoor ontstaat een veilig klimaat waarbinnen de school problemen al in een vroeg stadium kan onderkennen en daarop kan reageren.

Het veiligheidsbeleid van een school is niet alleen bedoeld om leerlingen een veilige plek te bieden. Ook leraren (en ander personeel) hebben vanzelfsprekend recht op een veilige omgeving. Geweld tegen leraren is ontoelaatbaar. Scholen, leraren, ouders en de overheid moeten dat met elkaar duidelijk maken.

De verantwoordelijkheid voor een veilig schoolklimaat ligt primair bij de school zelf. Zij moeten zorgen voor een veilige (leer)omgeving voor personeel en leerlingen. Hoe scholen dat doen, bepalen ze zelf. Belangrijk is dat veiligheid een vaste plek krijgt in het schoolbeleid. Wettelijke maatregelen zijn een sluitstuk op het veiligheidsbeleid dat de school voert. De onderwijsinspectie ziet toe op de naleving van de wettelijke regels.

De scholen voor primair onderwijs informeren ouders in de schoolgids over hun veiligheidsbeleid. Overigens moeten scholen net als andere bedrijven een veiligheidsplan hebben op grond van de Arbo-wet. Dat plan gaat niet alleen over fysieke, maar ook over sociale veiligheid.

Daarnaast is er binnen scholen meer aandacht voor samenwerking met andere instellingen op lokaal niveau, bijvoorbeeld met politie, justitie en jeugdzorg. Ook de ingestelde klachtenregeling draagt bij aan de veiligheid op school. De veiligheid op scholen kan verbeteren wanneer scholen hun aandacht meer richten op het bevorderen van positief sociaal gedrag van leerlingen (prosociaal gedrag).